

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Događaj:	Neovlašteno kretanje (bez dozvole kontrolora letenja) aerodromskih službi po manevarskim površinama
Datum, vrijeme i mjesto događaja:	18.10.2018. godine, 13:00-17:00 UTC, aerodrom
Učesnici u događaju i njihovo stanje:	<ul style="list-style-type: none"> - Avion - Vozila aerodromskih službi
Opis događaja:	<p>Podnosilac izvještaja je naveo:</p> <p>13:05 UTC vozilo aerodromske službe tražilo je stalnu dozvolu kretanja po rulnicama ali kontrolor nije odobrio kretanje, s obzirom da je vazduhoplov dobio dozvolu za vožnju rulnicom. Nedugo nakon toga na rulnici u blizini tornja pojavilo se vozilo i kretalo se u pravcu rulnice bez odobrenja. Vozilo je pogledom ispratio kontrolor se kretalo do rulnice, a kada je ugledao vazduhoplov zaustavilo se i propustilo ga, te nakon prolaska vazduhoplova nastavilo dalje kretanje bez odobrenja. Kontrolor na dužnosti nije pozivao vozilo, s obzirom da se nije znalo koja služba je u vozilu.</p> <p>U 13:40 UTC istog dana desio se drugi slučaj neovlaštenog kretanja po rulnici, naime vozilo džip je prvo ušlo na manevarske površine u blizini kontrolnog tornja i tek onda tražilo dozvolu za kretanje do rulnice. Kontrolor je odobrio dalje kretanje uz upozorenje da je bez odobrenja navedeno vozilo već ušlo na aktivnu rulnicu. Tada nije bilo odobrenja za kretanje vazduhoplova po rulnici.</p> <p>U 16:38 UTC desio se treći slučaj neovlaštenog kretanja. Naime, vazduhoplov je dobio dozvolu za ulazak na pistu i čekalo se na njegovo polijetanje. U tom trenutku kontrolor je primjetio svjetla vozila koje se kretalo od jedne rulnice duž druge rulnice, prema kontrolnom tornju bez najave i odobrenja. S obzirom da je bila noć nije se moglo utvrditi o kojem vozilu se radi. Tek kada je vozilo bilo u blizini tornja, zaključeno je da se radi o kom se vozilu radi.</p>
Opis postupaka učesnika u događaju:	
Okolnosti pod kojima se događaj desio:	

<p>Preduzete mjere:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vazduhoplovni subjekt s kojim je događaj u vezi; 2. Organizacione jedinice BHDCA. 	<p>1. Zaključci provedene istrage:</p> <p>-Dana 18.10.2018. godine desila su se tri slučaja neovlaštenog kretanja aerodromskih službi po manevarskim površinama, tačnije po rulnicama.</p> <p>-Sva tri neovlaštena kretanja su se odvijala bez odobrenja kontrolora na dužnosti, u vrijeme kretanja vazduhoplova tj. voženja rulnicama, od platforme ka PSS i obrnuto. I mogla su dovesti do ugrožavanja bezbjednosti vazduhoplova.</p> <p>-Vozila aerodromskih službi nisu adekvatno obilježena i dodjeljena konkretnoj službi, te se službe javljaju pri svom kretanju po manevarskim površinama nazivom i brojem službe, a ne kojim se vozilom kreću. To predstavlja problem jer je kontroloru teško utvrditi ko se kreće u određenom vozilu.</p> <p>-Neki korisnici vozila koja se kreću po manevarskim površinama nemaju završenu obuku iz sigurnosti o kretanju po manevarskim površinama ali proces obuke svih uposlenika je u toku.</p> <p>-Kretanje vozila nije imalo direktnog uticaja na bezbjednost saobraćaja u ovim slučajevima ali je moglo imati, s obzirom na pravac kretanja vozila u isto vrijeme kada se kretao i vazduhoplov.</p> <p>2. Stručna lica SMD-a su izvršila analizu ovog događaja</p>
<p>Indeks procjene rizika i razlog: (Vidjeti Prilog 2, 3. i 6 ovog Uputstva)</p>	<p>C3 prema RAT metodologiji</p> <p>S obzirom da navedeni događaji nisu prouzrokovali incident tj. imali direktan uticaj na vazduhoplov ali su smanjili sposobnost pružanja usluga i zbog neovlaštenog kretanja mogli ugroziti vazduhoplov i sebe.</p>

Prijedlog mjera prevencije: (Bezbjednosne preporuke)	<p>-Izvršiti obilježavanje vozila aerodromskih službi koja se kreću po manevarskim površinama aerodroma i dodjeliti im nazive zbog lakše identifikacije. Takođe, propisati javljanje kontrolnom tornju po nazivu vozila kojim se kreću, a ne nazivom službe.</p> <p>-Svim uposlenicima aerodroma koji se kreću po manevarskim površinama obavezno održati obuku iz bezbjednosti i načinu kretanja po manevarskim površinama, kako ne bi dolazilo do ugrožavanja bezbjednosti saobraćaja. Ukoliko neko nema završenu obuku, ne dozvoliti kretanje bez pratnje osobe koja ima završenu obuku i nadzire tu osobu do završetka njegove obuke.</p> <p>-Održati sastanak koordinatora sigurnosti aerodroma u saradnji sa kontrolorom ili koordinatorom sigurnosti iz jedinice kontrole letenja, sa šefovima svih službi i predstavnicima službi aerodroma koje se kreću po manevarskim površinama, kako bi se podigla svjesnost o bezbjednosti, te ukazalo na potencijalne probleme koje može prouzrokovati nepoznavanje ili nepridržavanje propisanih procedura.</p>
Prijedlog drugih mjera:	
Da li je potrebno dalje ispitivanje događaja: DA/NE (dati obrazloženje)	
Potpis imenovanog lica koje je radilo na obradi i analizi događaja i datum: (Ako na obradi i analizi radi više imenovanih lica)	Ilija Savatić,
Potpis rukovodioca Odjeljenja i datum:	Enes Mujezinović,